

19 Қыркүйек
Сейсенбі,
2023 жыл

uil-gazet@mail.ru

Газет 1930
жылдың
қараша айынан
бастап шығады

ТӘРБИЕНІҢ «ТІЗГІНІН» ТЕҢ ҰСТАСАҚ...

Өткен аптада аудандық білім бөлімінің ұйымдастыруымен жалпы ата-аналар жиналысы өтті. Балаларға қатыгездікпен және немқұрайлықпен қарау проблемасына қоғамның назарын аудару, ата-аналардың құқықтық сауаттылығын арттыру, жасөспірімдер арасындағы құқық бұзушылықтың алдын-алу мақсатындағы жиынға аудан әкімі Асқар Қазыбаев, аудан прокуроры Ақеділ Үсенов, аудандық соттың судьясы Айдана

Төремұратова, аудандық полиция бөлімінің бастығы Ардақ Қангелдин, аудандық аурухананың бас дәрігері Сәндібек Нұрбаевтар қатысып, ойларын ортаға салды. Алдымен “Ойыл ауданының білім беру ұйымдарындағы жасөспірімдердің өмір қауіпсіздігінің сақталу жағдайлары мен құқықбұзушылықтың алдын алу жұмыстары туралы” аудандық білім бөлімінің әдіскері Алтынай Наурызова баяндаса, «Көме-

летке толмаған оқушылардың құқықтарының қорғалуы» аудан прокуроры Ақеділ Үсенов баяндама жасады. Аудандық полиция бөлімінің бастығы Ардақ Қангелдин болса, интернет алаяқтарының торынан сақтау жолдарын түсіндірсе, балаларға ұялы байланыс құралдары арқылы келетін қауіптің алдын-алу туралы аудандық соттың судьясы Айдана Төремұратова айтты. Ал, «Көмелетке толмағандардың

арасындағы құқықбұзушылықтың алдын-алу жұмыстары мен қазіргі ахуал туралы» аудандық полиция бөлімінің көмелетке толмағандар ісі жөніндегі инспекторы Таңат Құбышев жеткізді. Ата-аналар тарапынан бүгінгі күнгі өзекті мәселелерге орай бірнеше сауалдар қойылып, сала мамандары мен аудан басшысы және аудандық білім бөлімінің басшысы Серік Меруенов жауап берді.

ОРТАҚ БАҒЫТ ҰСТАНҒАН ҚОҒАМ МЕН БИЛІК

Қазіргі ақпараттар ағыны буырқанып бұрқанған теңіз секілді. Қайдан жел тұрса сонда толқып тұр. Еліміз аумалы-төкпелі әлемнің құрамдас бөлігі болғандықтан жан-жағымызда болып жатқан жағдайлар бізге әсер етпей қоймайды.

Кеше ғана Президент Жолдауын тыңдадық. Қоғамда түрлі пікірлер бар. Бірі қолдап жатса, бірінің көңілі толмайды. Ақпараттар ағыны оның астында жазылып жатқан пікірлер сан алуан. Қазіргі жағдайға аса көңілі толмайтындар, реформалар нәтижесіне сенімсіздікпен қарайтындар бар. Осындай жағдайда «бүгін және қазір» деген ұстаным алдыға шығып отыр. Көз шалып шыққан адамға біздің қоғам тым саясиаланып кеткендей. Дастархан басында, көлік ішінде, той мен садақада айтылатын еңгіменің басым бөлігі саясат жөнінде.

Билікке кім келді, кім кетті, кім жақсы, кім жаман деген сөздерден аспай жатады. Тәуелсіз сарапшылар мен оппозициялық көзқарастағы қоғам өкілдері де сан түрлі пікірлер ай-

туда. Саясат командалық ойын сияқты, екі жақ та ұпай жинауға тырысады. Ұпай үшін тартыс болатыны сияқты, саясатта да үнемі пікірталас, диалогтың болуы заңдылық. Дегенмен, ел болашағы мен экономикалық-саяси бағытымыз, төуекелдер мен сын-қатерлер, одан шығар жолдарды ұсынатын орта әлі де аз. Көп жағдайда сыннан аспай жатамыз. Президент Жолдауында көтерілген істер стратегиялық маңызға ие. Алдыға қойған мақсат-міндеттерді шапшаң және сапалы орындау Үкімет пен жергілікті атқарушы органдар алдындағы үлкен міндет. Президент қағаздағы биік жетістіктерді емес, шын мәніндегі халықтың тұрмыс сапасын көрсететін жетістіктерге қол жеткізуді тапсырды. Ол үшін ұзақ мерзімді жоспарларға сүйенбей, қысқа мерзімде қол жеткізуге мүмкіндік беретін шешім жолдарын қарауды баса айтты.

Тұрақты дамып келе жатқан саланың бірі шағын және орта бизнес. Мемлекеттік қолдау болғанмен, даму қарқыны әлі де бөсең. Ол үшін орта бизнестің дамуын тежейтін кедергілерді жою қажет. Өлдеқайда қолайлы жағдай жасап, ынталандыру үшін заңға өзгерістер енгізу керектігін көтерді. Билік пен бизнес арасында сындарлы диалог болуын, асыра сілтеулерге жол бермеу, құқық қорғау органдары тарапынан қудалауды біржолата тоқтату қажеттігін ескертті. Жұмыстың ашық болуын арыз-шағымдарды қараудың жаңа тәсілін қолдану және қоғамдық мониторинг институтын енгізу арқылы қамтамасыз еткен жөн екені айтылды.

Президент жанындағы мемлекеттік басқару академиясында Президент Жолдауының осы бағытына баса көңіл бөліп, сыбайлас жемқорлық саясатында квазимемлекеттік сектордағы комплаенс қызметінің тиімділігін зерттеуді магистрлік жоба ретінде алып отырмын. XX ғасырда Америка Құрама Штатында бастау алған, әлемнің түрлі елдерінде әр салада тиімділігін көрсеткен комплаенс қызметі біздің елде бүгінде кеңінен қолданыла бастады. Қазақстанда сыбайлас жемқорлыққа қарсы реформалар 1998 жылы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңының» қабылдануымен жүзеге асуда. 2021 жылдан сыбайлас жемқорлыққа қарсы комплаенс қызметі институты құрылып, квазимемлекеттік секторда, жеке секторда дамып келеді.

Соңғы екі жылда заңнамалық деңгейде комплаенс қызметтерінің базалық ережелері бектілді. Бақылау кеңесіне немесе өзге тәуелсіз органға бағыныштылық енгізілді. Күнделікті жұмысқа қажетті базалық іс-құжаттар тізбесі дайындалды. Дегенмен, бұл салада әлі де жетілдіруді қажет ететін мәселелер баршылық. Бірінші басшылардың комплаенс қызметіне тікелей қатыспауы, түрлі лауазым иелеріне жүктей салу, қызметтің маңызы мен мазмұнын жете түсінбеу, кадр жетіспеушілігі, оңтайлы бизнес процестердің енгізілмеуі сияқты мәселелер бар. Квазимемлекеттік сектордағы ұйымдар мен түрлі органдар экономикаға тікелей табыс әкеліп жатыр. Шетел компанияларымен ынтымақтастықтағы салаларда

төуекелдер баршылық. Осындай кедергілер салалардың дамуын тежейді. Президент жанындағы мемлекеттік басқару академиясы базасында мемлекеттік басқару саласының өзекті мәселерін зерттеу, шешу жолдарын ұсыну жұмыстары жақсы жолға қойылған. Академияның докторанттары мен магистранттарын, жоспарлы біліктілік арттыру, қайта даярлау бағдарламаларын Президент Жолдауында қамтылған мәселелерді жүзеге асыруда тиімді пайдаланған жөн. Президент Жолдауда кадр резервін жасақтау жөнінде мәселе көтерді. Академияда жыл сайын бітіріп жатқан түлектерден жаңа заман кадрларын жасақтап, мемлекеттік құрылымдарда жобалық басқару менеджментін кеңінен енгізуді күшейтсе кәсіби мемлекеттік аппаратты қалыптастыруға қол жеткізуге болады. Қазіргі биліктің осал жері халықпен сөйлесу, тыңдау, түсіндіру деңгейінің жеткіліксіздігі. Ол үшін осы академияның әлеуетін пайдаланып, түрлі сатыдағы басқарушыларды психологиялық даярлауға мән берген абзал. Қиын кезеңде батыл және тиімді шешім қабылдайтын, өзіне жауапкершілік ала білетін басшылар болмай экономика алға дамыту мүмкін емес. Сталиннің «Кадр бәрін шешеді» - деген қағидаты маңызын жойған жоқ. Мемлекет халықтың күмәндарын сейілітіп, нақты қадамдар көрсеткенде ғана сенім пайда болады.

Нұржауған ҚАЛАУОВ,
Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы мемлекеттік басқару Академиясының магистранты.

ӘКІМ САЙЛАУЫ 2023

ОЙЫЛ АУДАНДЫҚ АУМАҚТЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

2023 жылғы 15 қыркүйек № 1 Ойыл ауылы

Ақтөбе облысы Ойыл ауданының әкімін сайлау бойынша аумақтық сайлау округін құру туралы

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңының 14-бабының 6) тармақшасына, 21 бабының 4) тармағына және 22 бабына сәйкес Ойыл аудандық сайлау комиссиясы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Ақтөбе облысы Ойыл ауданының шекарасында Ақтөбе облысы Ойыл ауданының әкімін сайлау бойынша аумақтық сайлау округі құрылсын:

2. Аумақтық сайлау округінің шекаралары және аудандық аумақтық сайлау комиссиясының орналасқан жері көрсетіле отырып, аудандық «Ойыл» газетінде жариялансын және Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясының интернет-ресурсында орналастырылсын.

Төраға: Б.Т.Бисекенов
Хатшы: Н.Б.Кенжебеков

ОЙЫЛ АУДАНДЫҚ АУМАҚТЫҚ САЙЛАУ КОМИССИЯСЫНЫҢ ҚАУЛЫСЫ

2023 жылғы 15 қыркүйек № 2 Ойыл ауылы

Ақтөбе облысы Ойыл ауданы әкімін сайлауды тағайындау туралы

«Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының 1995 жылғы 28 қыркүйектегі Конституциялық заңының 14-бабының 8-1) тармақшасына, 113-1 бабының 1-тармағының 2) тармақшасына және 2 тармағына сәйкес, 2023 жылғы 12 қыркүйектегі Ақтөбе облыстық мәслихатының №53 шешімі негізінде Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

1. Ақтөбе облысы Ойыл ауданының әкімін сайлау 2023 жылғы 5 қарашаға тағайындалсын:

2. 2023 жылғы 5 қарашаға тағайындалған Ақтөбе облысы Ойыл ауданының әкімін сайлауды әзірлеу мен өткізу жөніндегі негізгі іс-шаралардың күнтізбелік жоспары осы қаулыға қосымшаға сәйкес бекітілсін.

3. Осы қаулы аудандық «Ойыл» газетінде жариялансын және Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясының интернет-ресурсында орналастырылсын.

Төраға: Б.Т.Бисекенов
Хатшы: Н.Б.Кенжебеков

АУЫЛ ЖАНАШЫРЛАРЫМЕН КЕЗДЕСУ

ӨТКЕН АПТАДА «ШҰҒЫЛА» МӘДЕНИЕТ ЖӘНЕ ДЕМАЛЫС ОРТАЛЫҒЫНДА АУДАНЫҢ РУХАНИ САЛАСЫНА ӨЗ ҮЛІСТЕРІН ҚОСЫП ЖҮРГЕН ӨЛКЕТАНУШЫ, ЖЕРЛЕСТЕРІМІЗ НҰРЛАН ЖҰМАҒАЛИЕВ, ОЛЕГ ЯРОШЕНКОМЕН КЕЗДЕСУ БОЛДЫ.

Келелі кездесуге ауыл ақсақалдары, ұстаздар, аудан жастары қатысты. Кездесуді ашқан аудан әкімінің орынбасары Мұратбай Айдарбаев кездесудің мақсатын түсіндіріп, еркін пікір алысуға шақырды.

Өз кезегінде Нұрлан Нұрымжанұлы ауданның тарихы, мұрағаттық құжаттардағы тарих жөнінде баяндама жасады. Сонымен қатар тарихи-мәдени ескерткіштерді қорғаудың маңыздылығы жайында сөз қозғанды. «Мәдени құндылықтардың зақымдануы кез-келген елдің, халықтың тарихының бұрмалануы мен мәдениетінің күйреуіне, жойылуына алып келеді, - дейді. Ал, аудандық өнер және өлке тарихы музейінің басшысы Балқия Рысбаева мен ғылыми қызметкер Дулат Исабаев аудан тарихы-

на байланысты ойларын ортаға салып, «Бұл тарихи-мәдени мұралар көне тарихтың куәсі, өткенімізден сыр шертіп, бүгінгі күнге дейін сақталып, жетіп отырған ескерткіштерді қорғау мен сақтау, оларды насихаттау әрбір азаматтың еліне, туған жеріне деген жанашырлығы, мәдени мұраларға деген қамқорлығы болмақ. Ауданның ғасырдан-ғасырға ұштасқан тарихи мұрасын сақтау, өткені мен бүгінін жақындастырып, байланыстыратын құнды жәдігерлерді қорғау – бүгінгі біздің басты міндетіміз. Аудан көлеміндегі тарихи және мәдени ескерткіштерін қорғау, насихаттау және сақтау мақсатындағы жұмыстар жүйелі түрде өз жалғасын табатын болады, - деген ойларын жеткізді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ

219 қыркүйек 2023 жыл

ӘКІМ САЙЛАУЫ 2023

Ойыл аядаыдық аймақтық сайлау комиссиясының 2023 жылғы 15 қыркүйектегі № 2 қаулысымен бекітілген

2023 жылдың 5 қарашаға тағайындалған Ақтөбе облысы ойыл ауданы әкімінің сайлауын әзірлеу мен өткізу жөніндегі негізгі іс-шаралардың күнтізбелік жоспары

1. Аумақтық сайлау округінің құрылуы туралы қаулы қабылдау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

15 қыркүйек 2023 жыл
(14-б. 6) т., 21-б. 4-т.)

2. Ақтөбе облысы Ойыл ауданы әкімінің (бұдан өрі – өкімді) сайлауын тағайындау

Пилоттық өңірлердің тізбесі және Ойыл ауданы әкімінің сайлауды өткізу күнін белгілеу туралы мәслихаттың шешімі негізінде

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

15 қыркүйек 2023 жыл
(113-1-б. 1-т.2-т), 2-т.)

3. Сайлау округі шекаралары мен аумақтық сайлау комиссиясының орналасқан жерін көрсете отырып аудандық «Ойыл» газетінде жариялау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау тағайындалғаннан кейін он күннен кешіктірмей 2023 жылғы 25 қыркүйектен кешіктірмей (22-б. 2-т.)

4.Аумақтық сайлау комиссиясының құрамын бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау тағайындалғаннан кейін он күннен кешіктірмей 2023 жылғы 25 қыркүйектен кешіктірмей (13-б. 4-т.)

5.Учаскелік сайлау комиссиясының құрамдарын бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау тағайындалғаннан кейін он бес күннен кешіктірмей - 2023 жылғы 30 қыркүйектен кешіктірмей (17-б. 2-т.)

6.Сайлау учаскелерінің шекаралары туралы мәліметті бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Ойыл ауданының әкімі

Сайлау тағайындалғаннан кейін он бес күндік мерзімде -2023 жылғы 30 қыркүйектен кешіктірмей (23-б. 5-т.)

7.Әкімдікке кандидаттар ұсыну

Белгіленген тәртіппен тіркелген саяси партиялар және өзін-өзі ұсыну тәртібімен азаматтар.

Егер сайлауды тағайындау кезінде өзгеше белгіленбесе, сайлау тағайындалған күннен кейінгі күннен басталады және сайлау өткізілетін күнге отыз күн қалғанда жергілікті уақытпен сағат он сегізде аяқталады.

2023 жылғы 16 қыркүйектен басталады – 2023 жылғы 5 қазанда жергілікті уақыт бойынша сағат 18.00-де аяқталады (113-3-б.)

8.Әкімдікке кандидаттардың «Қазақстан Республикасындағы сайлау туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында (бұдан өрі – Сайлау туралы Конституциялық Заң), «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы» Қазақстан Республикасы Заңының 36-2 бабында және мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамада қойылатын талаптарға сәйкестігін анықтау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

(4-б., 113-2-б.)

9.Әкімдікке кандидаттардың сенім білдірген адамдарын тіркеу және оларға тиісті куәліктер беру

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Әкімдікке кандидаттың талаптарға сәйкестігі анықталған күннен бастап (14-б. 8-1) т., 31-б.)

10.Әкімдікке кандидаттарға өзін-өзі ұсыну тәртібімен ұсынылған, қолдап қол жинау үшін қол қою парақтарын беру

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Кандидаттың Конституциялық заңда, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару және өзін-өзі басқару туралы Қазақстан Республикасы Заңының» 36-2 бабында және мемлекеттік қызмет саласындағы заңнамада көзделген талаптарға сәйкестігін тексергеннен кейін үш күндік мерзімде (113-4-б.)

11.Әкімдікке кандидаттарды қолдап жиналған қолдардың дұрыстығын тексеру және тиісті хаттаманы ресімдеу

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

паспорт қызметтерінің қызметкерлерін тарта отырып Қол қою парақтары тиісті сайлау комиссиясына тапсырғаннан кейін үш күндік мерзімде (113-4-б. 8,9-т.)

12.Жергілікті атқарушы органдардың шотына республикалық бюджет туралы заңда белгіленетін және 2023 жылдың 1 қаңтарына қолданыста болатын ең төменгі жалақының бес еселенген мөлшерінде сайлау жарнасын енгізуі

Әкімдікке кандидатттар, саяси партиялар

(әрбір ұсынылған кандидат үшін)

Кандидат тіркелгенге дейін (113-5-б. 2-т.)

13. Тұрғылықты жері бойынша мемлекеттік кіріс органдарына ұсыну мерзімі басталған айдың бірінші күніне (2023жылдың 1қыркүйекке) активтер мен міндеттемелер туралы декларацияларды ұсыну

Кандидат пен оның жұбайы (зайыбы)

Кандидат тіркелгенге дейін (113-5-б. 3-т.)

14. Әкімдікке кандидаттарды тіркеу және оларға тиісті куәліктер беру

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін басталады және сайлау күнінен жиырма бес күн бұрын жергілікті уақытпен сағат 18:00 аяқталады Барлық қажетті құжаттарды алғаннан кейін басталады және 2023 жылғы 10 қазанда жергілікті уақыт бойынша 18.00 сағ. аяқталады (113-5-б)

15. Кандидат және оның жұбайы(зайыбы) декларациялаған активтер мен міндеттемелер туралы мәліметтердің дұрыстығын тексеру

Мемлекеттік кіріс органдары

Кандидат тіркелген күннен бастап бес күн ішінде (113-5-б. 3-т.)

16.Әкімдікке кандидаттарды тіркеу туралы хабарды бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Кандидаттар тіркелгеннен кейін бесінші күннен кешіктірмей

(113-5-б. 9-т.)

17.Үгіттік баспа материалдарын орналастыру үшін орындарды белгілеу және оларды жарақтандыру

Жергілікті атқарушы органдар және

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Үгіт басталғанға дейін (28-б. 6-т.)

18.Сайлау алдындағы үгітті жүргізу

Кандидаттарды тіркеу мерзімі аяқталған сәттен басталады және сайлау болатын күннің алдындағы күнгі жергілікті уақыт бойынша нөл сағатта аяқталады.

2023 жылғы 10 қазанда жергілікті уақытпен сағат 18.00-ден кейін басталады және 2023 жылғы 4 қарашада жергілікті уақыт бойынша 00 сағатта аяқталады.

(27-б. 2-т.)

19.Әкімдікке кандидаттарға сайлаушылармен кездесулері үшін үй-жайлар беру, кандидаттар мен олардың сенім білдірген адамдарының бөлінген үй-жайларда сайлаушылармен кездесу кестесін жасау және бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Жергілікті атқарушы органдар және

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау алдындағы үгітті жүргізу кезеңінде (28-б. 4-т.)

20.Әрбір сайлау учаскесі бойынша өкім қол қойған сайлаушылардың тізімдерін сайлау комиссиясына акт бойынша ұсыну

Ойыл ауданының әкімі

Дауыс беру басталардан жиырма күн бұрын 2023 жылғы 15 қазан (24-б. 5-т.)

21.Сайлау учаскелері бойынша сайлаушылардың тізімдерін танысу үшін сайлаушыларға ұсыну

Учаскелік сайлау комиссиялары

Дауыс беретін күнге он бес күн қалғанда 2023 жылғы 20 қазан

(26-б. 1-т.)

22.Сайлаушыларды дауыс беру күні, уақыты және орны туралы хабардар ету

Учаскелік сайлау комиссиялары

Дауыс беру өткізілетін күнге дейінгі он күннен кешіктірмей 2023 жылғы 26 қазанға дейін (18-б. 5)т., 38-б. 2-т.)

23.Дауыс беруге арналған сайлау бюллетеньдерін учаскелік сайлау комиссиясына жеткізу

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Ерте дегенде үш күн бұрын және сайлаудан кемінде бір күн бұрын 2023 жылғы 2 қарашадан ерте емес және 4 қарашаға дейін (37-б. 3-т.)

24.Дауыс беруге арналған сайлау учаскелерін ашу және тиісті хаттама жасау

Учаскелік сайлау комиссиясы

Дауыс берудің басталуына бір сағат қалғанда

2023 жылғы 5 қарашада жергілікті уақыт бойынша сағат 06:00-де (40-б. 1-т.)

25. Дауыс беруді өткізу

Учаскелік сайлау комиссиясы

Сайлау күні, жергілікті уақыт бойынша сағат 07:00-ден 20:00-ге дейін (38-б. 1-т.)

26. Дауыстарды санау және сайлау учаскесінде өкім сайлауы бойынша дауыс беру нәтижелері туралы хаттамалар жасау

Учаскелік сайлау комиссиясы

Жергілікті уақыт бойынша сағат20:00-де басталады

(18-б. 8) т., 43-б.)

27. Дауыс беру нәтижелері туралы хаттаманың көшірмесін сайлау учаскесінің үй-жайында жалпы жұрттың танысуы үшін арнайы белгіленген орынға ілу

Учаскелік сайлау комиссиясы

Хаттамаларға қол қойылғаннан кейін – дереу (43-б. 8-т.)

28. Сайлау учаскесінде дауыс беру нәтижелері туралы хаттамаларды Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясына ұсыну

Учаскелік сайлау комиссиясы

Хаттамаға қол қойылғаннан кейін – дереу (113-8-б. 1-т.)

29. Әкім сайлауының қорытындыларын белгілеу

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлаудан кейін үш күн мерзімнен кешіктірмей 2023 жылғы 8 қарашадан кешіктірмей (113-10-б.)

30.Әкімді сайлау қорытындылары туралы хабарды бұқаралық ақпарат құралдарында жариялау

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау өткізілген күннен бастап жеті күннен кешіктірмей

2023 жылғы 11 қарашадан кешіктірмей (44-б.)

31. Сайланған өкімді тіркеу, тиісті куәлік беру

Ойыл аудандық сайлау комиссиясы

Сайлау өткізілген күннен бастап жеті күн мерзімде

Сайланған өкімнен жеті күн мерзім ішінде Конституцияға және Сайлау туралы Конституциялық заңға сәйкес өкім мәртебесімен сыйыспайтын міндеттерді доғаратыны туралы жазбаша өтініш алғаннан кейін

2023 жылғы 11 қарашадан кешіктірмей

(45-б., 46-б. 3-т, 113-11-б. 1-т)

Ақтөбе облысы Ойыл ауданының әкімін САЙЛАУ Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясының орналасқан жері: Ақтөбе облысы, Ойыл ауданы, Ойыл ауылы, Көжар көшесі № 69 үй, 315 бөлме төл. 8 (71332) 2-16-10	
Ойыл аудандық аумақтық сайлау комиссиясының құрамы	
Бисекенов Берік Төлеуұлы	төраға
Бақтыгереев Сәбит Бақытұлы	төрағаның орынбасары
Кенжебеков Нұрсұлтан Бисембайұлы	хатшы
Комиссия мүшелері:	
Жантекова Мөлдір Үмбетқызы	
Қартбаев Серік Сағынұлы	
Назаров Әлішер Жүсіпқалиұлы	
Сәттібаев Қонақбай Кәримоллаұлы	

БЖЗҚ ӨЗЕКТІ САУАЛДАРҒА ЖАУАП БЕРЕДІ

1. Әлеуметтік кодексте БЖЗҚ-дан кесте бойынша берілетін төлемдерге қатысты өзгерістер көзделген деп естіген едім. Нақты қандай өзгерістер енгізілгені туралы хабардар етіңізші?

БЖЗҚ-дан зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру тәртібінде аса үлкен өзгерістер болған жоқ.

Әлеуметтік кодекс күшіне енген 2023 жылдың 1 шілдесінен бастап төлемдер зейнетақы төлемдерін жүзеге асыру сәтінде белгіленген тәртіп бойынша жүргізіледі. Бұған дейін, Қазақстан Республикасы Үкіметінің 02.10.2013 жылғы № 1042 қаулысымен бекітілген зейнетақы төлемдерінің мөлшерін есептеуді жүзеге асыру әдістемесіне сәйкес ай сайынғы зейнетақы төлемінің мөлшері алушының өтініш берген күнгі зейнетақы жинақтары сомасынан есептелетін еді.

Мысалы, №521 Қағидалардың 3-тармағының 1) тармақшасына сәйкес, егер зейнетақы жинағының сомасы БЖЗҚ-дан төлем жасалған күнге тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген ең төменгі зейнетақының он екі еселенген мөлшерінен аспаса, бұл сома алушыға БЖЗҚ-дан бір рет біржола төленеді.

Әйтпесе, кесте бойынша Төлем тәртібі өзгеріссіз қалды. Әлеуметтік кодекстің 207- бабының 1 тармағына сәйкес жасына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау жүргізіледі: Бұл ретте әйелдердің жасына байланысты зейнетақы төлемдерін тағайындау:

2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 2028 жылғы 1 қаңтарға дейін - 61 жасқа толғаннан кейін; 2028 жылғы 1 қаңтардан бастап - 61,5 жасқа толғанда; 2029 жылғы 1 қаңтардан бастап - 62 жасқа толғанда; 2030 жылғы 1 қаңтардан бастап - 62,5 жасқа толғанда; 2031 жылғы 1 қаңтардан бастап - 63 жасқа толғанда жүргізіледі.

Зейнет жасына толуына байланысты кесте бойынша төлемдер тағайындалу үшін "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясына жүгіну қажет. 1 немесе 2 топтағы мерзімсіз мүгедектігі бар адамдар төлем тағайындалу үшін БЖЗҚ-ға жүгінуі тиіс. Мұны Қор бөлімшелерінің бірінде немесе enpf.kz сайтындағы Жеке кабинетте жүзеге асыруға болады. Сонымен қатар, осы санаттағы алушылар enpr.kz сайтындағы "Электрондық қызметтер" бөлімінде электрондық өтінім беру арқылы БЖЗҚ мамандарының мобильді тобын шақыра алады.

2.Мен жақында химия өнеркәсібі кәсіпорнына технологу болып жұмысқа орналастым. Мамандығым зиянды еңбек жағдайларындағы жұмыстарда еңбек ететін қызметкерлердің өндірістерінің, жұмыстарының, кәсіптерінің тізіміне кіреді. Менің жұмыс берушім міндетті кәсібі зейнетақы жарналарын өз бетінше төлеуге немесе оларды жалақымынан ұстап қалуға міндетті ме?

МКЗЖ-ны жұмыс берушілер Қазақстан Республикасы Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрiнiң 2023 жылғы 24 мамырдағы №170 бұйрығымен бекітілген кәсіптері жұмыскерлердің өндірістерінің, жұмыстарының, кәсіптерінің тізбесінде көзделген, еңбек жағдайлары зиянды жұмыстарда істейтін жұмыскерлердің пайда-сына өз қаражаты есебінен жүзеге асыратынын ескертеміз.

БЖЗҚ-ға төленуі тиіс міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарының (МКЗЖ) мөлшері қызметкердің МКЗЖ есептеу үшін қабылданатын ай сайынғы табысының 5% құрайтынын атап өткен жөн.

Өндірістік объектілерді аттестаттау нәтижесі бойынша бұған дейін расталған зиянды еңбек жағдайлары жойылған жағдайда, агенттер міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төлеуді тоқтатады.

Агент БЖЗҚ-ға міндетті кәсіптік зейнетақы жарналарын төменде көрсетілген адамдар үшін төлеуден босатылады:

1) зейнет жасына толған қызметкер; 2) әскери қызметшілер (мерзімді қызметтегі әскери қызметшілерден басқа), арнаулы мемлекеттік және қуқық қорғау органдарының, мемлекеттік фельдъегерлік қызметтің қызметкерлері, сондай-ақ, арнаулы атақтарға, сыныптық шеңдерге ие болу және нысанды киім кию құқықтары 2012 жылғы 1 қаңтардан бастап жойылған адамдар; 3) еңбек сіңірген жылдары үшін зейнетақы төлемдерін алушылар. 3.Мен БЖЗҚ-дан қандай да бір қызмет алу үшін жеке деректерімді жинауға және өңдеуге келісімді беруім керек екен. Ол не үшін қажет?

Сіздің сұрағыңызға жауап бере отырып, БЖЗҚ салымшыларға (алушыларға) зейнетақы қызметтерін заңнама талаптарына сәйкес көрсететінін ескерткіміз келеді.

БЖЗҚ өзінің заңнамалық функцияларын іске асыру кезінде салымшылардың (алушылардың), олардың сенім білдірілген адамдарының, заңды өкілдерінің дербес деректерін қамтитын ақпараттық жүйенің операторы/меншік иесі болып есептеледі.

Қызметтерді көрсету кезінде БЖЗҚ

құрамына мемлекеттік органдар және (немесе) мемлекеттік заңды тұлғалар кіретін үшінші тұлғалардың ақпараттық жүйелерімен (дерекқорларымен) ақпарат алмасады. Өтініш білдірген адамның жеке басын куәландыратын құжатының деректемелері БЖЗҚ ақпараттық жүйесіндегі өзектілігін осындай ақпарат алмасудың арқасында сақтайды. Сіздің деректеріңіз жеке немесе басқа заңды тұлғаларға берілмейтінін қатаң ескертіп өткіміз келеді.

Мемлекеттік құрылымдармен өзара іс-қимылдың және ақпарат алмасудың арқасында БЖЗҚ зейнетақы қызметтерін көрсету кезінде өтініш білдірген адамнан оның құжаттары және (немесе) ақпараттары мемлекеттік органдардың және (немесе) мемлекеттік заңды тұлғалардың ақпараттық жүйелерінде болған жағдайда көшірмелерін талап етпейді.

Яғни, БЖЗҚ Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келетін жедел және тиімді қызмет көрсетуді қамтамасыз етіп, алаяқтық деректеріне тосқауыл қояды.

Осылайша, БЖЗҚ зейнетақы қызметтерін сапалы көрсету мақсатында мемлекеттік органдардың және (немесе) мемлекеттік заңды тұлғалардың ақпараттық жүйелерінде қамтылған салымшылардың (алушылардың)/ олардың заңды өкілдерінің/сенім білдірілген тұлғалардың дербес деректерін жинау және өңдеуді жүзеге асырады.

4. Мен өзімнің зейнетақы жинағымды жеке инвестициялық портфельді басқарушы компанияларға 100 % көлемде аудар аламын ба? Салымшылар міндетті зейнетақы жарналары (МЗЖ) және міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары (МКЗЖ) есебінен зейнетақы жинақтарының 50% аспайтын бөлігін инвестициялық портфельді басқарушының (ИПБ) сенімгерлік басқаруына ең төменгі жеткіліктілік шегін есепке алмай, осындай компанияны өз бетінше таңдай алады. Ерікті зейнетақы жинақтары бар салымшылар ғана зейнетақы жинақтарының 100% дейін ИПБ-ға бере алады.

Бұл ретте мемлекет зейнетақы жинақтарының сақталу кепілдігін жинақтардың Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің (ҚРҰБ) қарамағындағы бөлігіне ғана беретінін атап өткен жөн. Ал жеке басқаруға берілетін зейнетақы жинақтарының сақталуына және олардың табыстылығына салымшы таңдаған компания жауапты болады. Сондықтан зейнетақы жинақтарының бір бөлігін ИПБ сенімгерлік басқаруына ауыстырмас бұрын, нарықтағы басқарушы компаниялардың қолданыстағы тізбесімен танысып, олардың БЖЗҚ сайтындағы инвестициялық декларацияларын, инвестициялық қызметке шолуларды зерделеп, таңдалған жеке компанияның тәжірибесі және жұмыс нәтижелерімен толығырақ танысып, ықтимал тәуекелдерді мұқият ескерген жөн. Сіз олар туралы ақпаратпен танысып, олардың инвестициялық декларацияларын www.enpf.kz сайтындағы "Қызметтер" - "Инвестициялық портфельді басқарушылар тізбесі" бөлі

ЭЛЕКТРОНДЫҚ ШОТ-ФАКТУРАЛАРҒА EGOV QR АРҚЫЛЫ ҚОЛ ҚОЮҒА БОЛАДЫ

Енді мемлекеттік кірістер Комитетінің сайтында электрондық шот-фактураларды тапсыру кезінде eGov mobile қосымшасында eGov QR сканерлеу арқылы қол қою мүмкіндігі бар. Жаңа функция салық төлеушілерге esf.gov.kz сайтында электрондық құжаттарға қол қоюға, сондай-ақ осы сайтта авторизациядан өтуге мүмкіндік береді. Қазіргі уақытта бұл функция тек жеке тұлғалар үшін жұмыс істейді. «Біз мемлекеттік қызметтерді ұсынатын eGov mobile мобильді қосымшасында eGov QR арқылы қол қоюға болатын мемлекеттік порталдар мен басқа сайттардың тізімін кеңейтіп жатырмыз. Қол қоюдың бұл баламалы әдісі электрондық цифрлық қолтаңба кілттерін флэш-карталарда немесе басқа тасымалдағыштарда сақтамауға мүмкіндік береді, ол үшін eGov mobile мобильді қосымшасында тіркелу жеткілікті», - деп атап өтті «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ Басқарма

төрағасы Ростислав Коняшкин. Жаңа мүмкіндіктерді пайдалану үшін eGov mobile мобильді пайдаланушылары: - қосымшада авторизациядан өту (егер бұрын өткен болсаңыз, Face ID, Touch ID немесе қысқа кодты пайдаланып қосымшаға кіруіңіз керек); - esf.gov.kz порталында қол қою түрін таңдау керек - «QR коды»; - eGov QR сканерлеу және қол қою керек; Сұраныс сәтті өңделсе, ұялы телефон экранында «Қол қою сәтті аяқталды!» хабары көрсетіледі. Аталмыш сервис ҚР Қаржы министрлігінің Мемлекеттік кірістер комитеті, ҚР цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрлігінің Мемлекеттік қызметтер Комитетінің және «Ұлттық ақпараттық технологиялар» АҚ ақпараттық жүйелерінің интеграциясы арқасында қолжетімді болды.

«ҰАТ» АҚ Қоғаммен байланыс басқармасы

ЭЛЕКТРОННЫЕ СЧЕТ-ФАКТУРЫ МОЖНО ПОДПИСЫВАТЬ С ПОМОЩЬЮ EGOV QR

Теперь на сайте Комитета государственных доходов при сдаче электронных счетов-фактур есть возможность подписывать посредством сканирования eGov QR в eGov mobile. Новая функция позволяет налогоплательщикам подписывать электронные документы на сайте esf.gov.kz, а также пройти авторизацию на этом сайте. На данный момент функция работает только для физических лиц. «Мы постоянно расширяем количество порталов и других сайтов, оказывающих государственные сервисы, расширяем их перечень в которых можно подписывать через eGov QR в eGov mobile. Этот альтернативный метод подписания позволяет не хранить электронные ключи ЭЦП на флешках или других носителях, все что вам необходимо лишь зарегистрироваться в мобильном приложении eGov mobile», - отметил Председатель Правления АО «Национальные информационные технологии» Ростислав Ко-

няшкин. Для использования новых возможностей, пользователям eGov mobile необходимо: - авторизоваться в приложении (если ранее авторизованы нужно зайти в приложение с помощью Face ID, Touch ID либо короткого кода); - на портале esf.gov.kz необходимо выбрать вид подписания - «QR код»; - отсканировать eGov QR и подписать; При успешной обработке запроса на экране мобильного телефона отобразится «Подписание выполнено успешно!». Новая функция стала доступна благодаря интеграции информационных систем Комитета государственных доходов МФ РК, Комитета государственных услуг Министерства цифрового развития, инноваций и аэрокосмической промышленности РК и АО «Национальные информационные технологии».

Управление по связям с общественностью АО «НИТ»

ПЕШПЕН ЖЫЛЫТУДЫҢ КАУІПТІЛІГІ – УЛЫ ГАЗБЕН УЛАНУ

АДАМ ӨМІРІНЕ ОРАСАН ШЫҒЫН ӨКЕЛЕТІН ӨРТ ОҚИҒАСЫМЕН ӨРТТЕН ТАРАҒАН КӨМІР ҚЫШҚЫЛ ГАЗЫНЫҢ УЛЫ ЕКЕНДІГІ АЙТЫЛЫП, ЖАЗЫЛҒАНЫМЕН ӨЛІ ДЕ БОЛСА НЕМҚҰРАЙЛЫҚПЕН ҚАРАУДАМЫЗ.

Атап айтсақ, 2022-2023 жылдардағы жылу беру маусымында Ақтөбе облысында тұншықтырғыш газымен уланудың 4 жағдайы тіркеліп, 7 адам уланған. Сонымен қатар ауданымызда да ағымдағы жылдың 1 наурызында Көптоғай ауылдық округі, Амангелді ауылының 5 тұрғыны, оның ішінде 3-і бала тұншықтырғыш газымен улану диагнозымен ауруханаға түсті. Уланудың басты себебі тұрғын үйдегі пеш жүйесінің түтін құбыры және түтіндігі күйеден тазартылмаған.

Қазіргі таңда ауданымызда жылу беру маусымында тұрғын үй секторында Төтенше жағдайларды болдырмау, алдын-алу мақсатында ауқымды іс-шаралар атқарылып келеді. Ауданымыздағы тұрғын үйлерге профилактикалық жұмыстар жүргізу барысында өрт қауіпсіздігі ережелері мен талаптарының бұзушылықтары анықталуда. Бұзушылықтардың басым бөлігі жылыту пештердің ақаулығы, түтін құдыры мен мұржалары тазартылмаған, жылыту пештерінің алдына көлемі 0,5 х

0,7 м көлеміндегі металл қаңылтыр төселмеген және т.б. Сонымен қатар аудан орталығындағы тұрғындарға үйлеріңіздегі табиғи газды анықтайтын сигнализаторларды тоқ көзіне қосып, қалыпты жұмыс жағдайына келтірулеріңізді сұраймыз. Сондықтан, осы кезде уланудың қауіпіне қарсы күрес жүргізіп оны болдырмаудың мүмкіндіктерін жасап отыруға тиіспіз. Ол үшін от жағу маусымы кезінде пештер мен басқа да жылу беру құралдарының қалыпты жұмыс жасауына

ұдайы бақылау жүргізу қажет. Жоғарыда айтылғанның негізінде, аудан тұрғындары өрт қауіпсіздік ережелерін сақтау басты назарда болуы керек. Алдағы уақытта біле отырған жөн деп санаймын: Тұншықтырғыш газ немесе көміртек тотығы-түссіз, иісі жоқ газ, ауадан жеңіл. Тұншықтырғыш газ әр жолы ағаш, көмір отынды жаққан кезде қалыптасады. Тұншықтырғыш газымен улану себептері: Пеш жағып жылытуды пайдалану ережелерінің бұзылуы (уақытылы саңылауларды жаппау, таза ауаның жеткіліксіздігі, нашар тартуы). Пешпен түтін шығу жолдарының ақаулы жұмыс жасауы (пеш құрылғысындағы жарықтар, түтін шығу жолдарының бітелуі). Адамның өрт ошағында болуы. Ауа алмасу нашар гаражда немесе бөлмеде автокөлікке техникалық қызмет көрсету. Қозғалтқышы қосылған күйдегі автокөлікте ұйықтау. Сіздер мен біздің ең басты міндетіміз адам өмірі мен мүлкін өрттен және басқа да төтенше жағдайлардан қорғау болып табылады. Сондықтан да, аудан тұрғындары өздерінің, балаларының, тума-туысқандарының өміріне бей-жай қарамай жеке тұрғын үйлерінде, жұмыс орындарында және басқа да қоғамдық орындарда өрт қауіпсіздігі ережелерін сақтап жүруіңізді сұраймыз!

Ойыл ауданының Төтенше жағдайлар бөлімі

Газет Қазақстан Республикасы Инвестициялар және Даму министрлігі Байланыс, Ақпараттандыру және Ақпарат комитетінде 2016 жылдың 21 қаңтарында тіркеліп, №15790-Г куәлігі берілген.

БАЛАЛАРДЫ ЖҰҚПАЛЫ АУРУДАН САҚТАЙЫҚ!

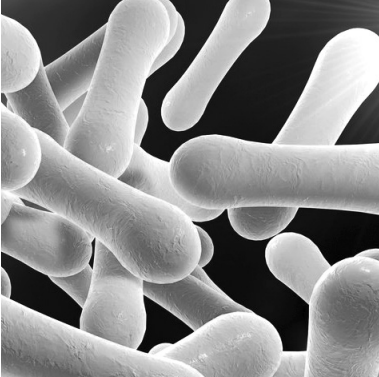
Туберкулез

Туберкулез - ең кең таралған инфекция. Бүгінгі күні Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымының мәліметтері бойынша 2 миллиардтан астам адам туберкулезбен ауырады. Жыл сайын бүкіл әлемде 4 миллион ауру адам жаңадан тіркеліп, 3 миллионға жуық адам өлім жағдайына ұшырайды. Туберкулезге қарсы вакцинация баланың өмірінің алғашқы күндерінде жүргізіледі.

Күл

Күл - кең таралған ауыр инфекциялық ауру. Қазіргі уақытта дүние жүзінде күлден жыл сайын 5 мыңға жуық жағдайы тіркеледі. Ауру тыныс, жүрек, жұмсақ таңдай т.б. бұлшық еттерінің салдануына әкеледі. Алғашқы екепелер 2,3,4 және 18 айлық кезінде жасалады. Ары қарай екпе 6,12,16 жаста және үлкендерде 10 жыл сайын беріледі.

Сіреспе

Жыл сайын сіреспеден жер шарының 410 мың тұрғыны өлімге ұшырайды. Сіреспе үшін жарақаттың көлемі маңызды емес. Сіреспені жұқтыру үшін ластанған затпен аздап шаншу жеткілікті. Егер адам сіреспеге қарсы екпе алмаған болса, онда 100% жағдайда ауру өліммен аяқталады. Сіреспеге қарсы вакцинация күлге қарсы вакцинациямен бірге жасалады, яғни 2, 3, 4, 18 айда, 6 жаста, 16 жаста, ары қарай әрбір 10 жыл сайын жүргізіледі.

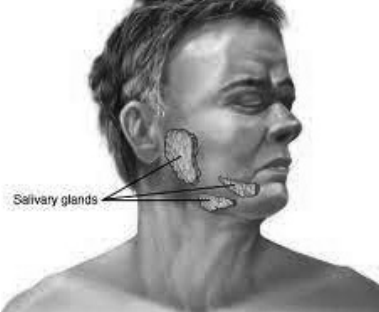
Көкжөтел

Көкжөтел - балалар арасында кең таралған инфекция. Көкжөтел өкпенің қабынуы (пневмония), бас миының зақымдалуы сияқты асқынулармен қауіпті. Көкжөтелден сақтанудың ең сенімді және нәтижелі әдісі вакцинация. Ол 2, 3, 4, және 18 айлық кезінде күл мен сіреспеге қарсы кешенді вакцинациямен бір мезетте жүргізіледі.

Полиомиелит

Полиомиелит вирусы балаларға мүгедектікке әкелетін қайтыссыз салдардың дамуымен қауіпті. Дүние жүзінде 10 млн-нан астам балалар мен ересек адамдар бастан кешкен полиомиелитке байланысты сал ауруынан зардап шегеді. Балалардың вакцинациясы 2 айлығынан бастап 4 рет жасалады.

Қызамық және туа пайда болған қызамық синдромы

Қызамық – кең таралған инфекция. Туа пайда болған қызамықты нәресте жүктілік кезінде анасынан жұқтырады. Әсіресе, әйелдер үшін қызамықпен ауыру жүктіліктің алғашқы 3 айында қауіпті, ондайда 50% жағдайда өздігінен түсіктер тіркеледі немесе 70% жағдайда нәр-

Паротитті инфекция

Бастан кешірген Паротитті инфекциядан кейін бедеулік, менингит, саңыраулық сияқты өте ауыр асқынулар дамуы мүмкін. Аурудың алдын алудың жалғыз жолы – 1 және 6 жаста, қызылша мен қызамықтың алдын алумен бірге жүргізілетін балалардың вакцинациясы.

сте даму ақауларымен туылады, соның ішінде соқырлық, керемдік, жүрек ақауларымен, ақыл-есінің дамуының кідіруімен туылуы мүмкін. Балалардың қызамыққа қарсы жыл сайынғы вакцинациясы Қазақстанда 2005 жылдан бастап 1 және 6 жаста жүргізіледі. Сіздің балаңыздың денсаулығы Сіздің қолыңызда!

Ойыл аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы

«КІТАРТІМҒ-2023» ФЕСТИВАЛІ КІТАП СҮЙЕР ОҚЫРМАҢДАР КЕШІ

Өткен аптада орталық кітапхана «Kitartim-2023» фестивалі аясындағы библиокафе шарасын ұйымдастырды. ҚР Мәдениет және Ақпарат министрлігінің қолдауымен кітап оқуды кеңінен насихаттау, интеллектуалды жастарды ынталандыру, мәдени құндылығымызды халыққа жеткізу мақсатында өткен шарада кітап көрмесі, кітаптар шеруі секілді қызықты шаралар көп болды. Кітапханашылар кітаптарға шолу жасады. Оқырмандар дәмді кітаптардан нәр алды. Әсем ән мен мың мұралған бимен жалғасқан

шарада, дастархан басынан орын алған қонақтарымыз жылы лебіздерін білдірсе, өлең сүйер оқушылар ұлы ақындардың отты жырларын оқыды. Аудан әкімі Асқар Қайырғалиұлы жас буынның кітапқа деген сүйіспеншілігін арттыру, кітапты насихаттауда бүгінгі шараның маңызы зор, осындай фестивалді жыл сайын өткізіп отыруды қолға алу керек екенін жеткізді. Орталық кітапхананың белсенді оқырмандары, кітапханамен тығыз байланыста болып, іс-шараларға ат салысқан оқырмандарды «Үздік

оқырман», «Оқырман отбасы», «Талғампаз оқырман» номинациялармен марапаттады. Сонымен қатар аудандық ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімінің басшысы Нұрлан Атағалиевтің Алғыс хатымен кітапхана ісіне бірлесе үлес қосып, ұйымдастырушылық қабілеттілігінің жоғарылығын көрсете білген бірқатар кітапханашылар марапатталды. Мерекелік кеште кітапхана қызметкерлері «Кітап сарқылмас қазына» жаңа кітаптар көрмесін таныстырды.

ГАУХАР АЛЕКСЕЕВА

ШАМШЫРАҚ «ҚР ЕҢБЕК СІҢІРГЕН ҚЫЗМЕТКЕРІ»

ҚР Президенті Қасым-Жомарт Кемелұлы Тоқаевтың «Халық бірлігі және жүйелі реформалар - ел өркендеуінің берік негізі» атты Қазақстан халқына жолдауын қоғамға кеңінен насихаттау мақсатында «Bilim-orkeniet» ұлттық инновациялық ғылыми-зерттеу орталығының ұйымдастыруымен «ҚР Еңбек сіңірген қызметкері» атты республикалық байқауы өтті. Тәуелсіздік жылдары өз мамандығының хас шебері атанып, еліміздің дамуына үлес қосып жүрген азаматтарды қоғамда кеңінен насихаттау, жастарға үлгі ету мақсатында ұйымдастырылған байқауға барлық сала өкілдері қатысты. Байқауда Ойыл аудандық ішкі саясат, мәдениет, тілдерді дамыту және спорт бөлімі басшысының орынбасары Шамшырақ Жоламанова жүлделі I дәрежелі дипломмен және «ҚР Еңбек сіңірген қызметкері» төсбелгісімен марапатталды. Ауданның мәдениет саласында ұлттық өнерімізді ұлықтап, салт-дәстүрімізді дәріптеп мәдениет саласының шам-шырағындай болып келе жатқан Шамшырақ Сәдуақасқызын құттықтаймыз!

САНИТАРЛЫҚ ТАЗАЛЫҚ АЙЛЫҒЫ ТАЛАП БӘРІМІЗГЕ ОРТАК!

ӨТКЕН АПТАДА АУДАН ӘКІМІНІҢ КЕҢЕЙТІЛГЕН ОТЫРЫСЫНДА ҚАРАЛҒАН МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕНІҢ БІРІ - АУДАНЫМЫЗДА ӨТКІЗІЛЕТІН КҮЗГІ САНИТАРЛЫҚ ТАЗАЛЫҚ АЙЛЫҒЫ.

Аудан әкімі кеңеске қатысқан ауылдық округ әкімдеріне, мемлекеттік мекеме басшыларына нақты тапсырмалар беріп, ұсыныстарын айтты. Күзгі екі айлық акция аясында сенбіліктер өткізу жоспарлануда. Тазалық шаралары 26-қазанға дейін жалғасады. Аудан тұрғындарының барлығын осы игі іске үлестерін қосуға шақырамыз! Кәсіпкерлер, жеке тұлғалар, мекемелер өздерінің іргелес аумақтарында тәртіп пен тазалық

орнатулары керек. Тұрғындар дәстүрлі түрде ұйымдастырылып, жүрген сенбілікке барынша жауапкершілікпен қараулары тиіс. Екі айлық акция барысында ауданның жергілікті полиция қызметінің учаскелік инспекторлары рейд жүргізіп, заңсыз қоқыс төккен тұрғындарға, абаттандыру ережесін бұзғандарға Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы Кодексіне сәйкес нұсқамалар беріп, әкімшілік шаралар қолданады.

Ойыл аудандық санитариялық-эпидемиологиялық бақылау басқармасы

ЖЫЛЖЫМАЛЫ МЕДИЦИНАЛЫҚ, КЕШЕНІ ҰЛТ САУЛЫҒЫНЫҢ НЕГІЗІ

ШАЛҒАЙ АУЫЛ ТҰРҒЫНДАРЫ ҮШІН МЕДИЦИНАЛЫҚ КӨМЕКТІҢ ҚОЛЖЕТІМДІЛІГІН АРТТЫРУ МАҚСАТЫНДА, ӨТКЕН АПТАДА АУДАНЫМЫЗҒА ОБЛЫС ОРТАЛЫҒЫНАН ЖЫЛЖЫМАЛЫ ДИАГНОСТИКАЛЫҚ МЕДИЦИНАЛЫҚ КЕШЕНІ КЕЛДІ.

Бұл кешеннің іші хирургиялық, гинекологиялық, рентген, тіс ау-

рулары, кардиологиялық, УЗИ, жалпы қабылдау белмелері мен

зертхана осы заманғы медициналық қондырғылар мен жабдықталған. Кешен құрамында облыстық кеңес беру-диагностика орталығының білікті дәрігерлері гастроэнтеролог, невропатолог, уролог, хирург, рентгенолог, барлық ағзаны қарайтын узист УЗИ аппаратымен, гинеколог сынды мамандар село тұрғындарын қабылдады. Олар Сарбие, Қайыңды елді-мекендерінде болып, 215 адамға медициналық қызмет көрсетті. Нақтырақ айтсақ, 78 адам гастроэнтерологқа қаралып, қаралуға келгендердің көбісі ішкі органдарын узиге түсірді. Арнайы мамандар денсаулығына алаңдап, шипа іздеген жандарды узиге, басқа да медициналық аппараттарға түсіріп, қорытындысы бойынша ем тағайындады. Мұндай қызметтер негізінен ауруды тез анықтауға, алдын-алуға медициналық көмек пен кеңес беру сапасын арттыруға мүмкіндік береді.

ЕЖЕЛГІ КАРТАЛАР ҰЛЫ ДАЛА ТАРИХЫНАН СЫР ШЕРТЕДІ

ЖУЫРДА ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҰЛТТЫҚ МУЗЕЙІНДЕ «ҚАЗАҚ ДАЛАСЫ ТАРИХИ КАРТАЛАРДА: КЕҢІСТІК ПЕН АУМАҚ ҚҰРЫЛЫМДАРЫ» АТТЫ КӨРМЕ ӨТТІ. КӨРМЕГЕ XVI ҒАСЫР МЕН 1939 ЖЫЛ АРАЛЫҒЫНДА ЕУРОПАЛЫҚ, АМЕРИКАЛЫҚ, РЕСЕЙЛІК КАРТОГРАФТАР СЫЗБАСЫН САЛҒАН ТАРИХИ 26 КАРТА ҚОЙЫЛҒАН. БҰЛ КАРТАЛАР ЕРЛАН ҚАРИННІҢ ЖЕКЕ КОЛЛЕКЦИЯСЫНАН ҰСЫНЫЛЫП ОТЫР. ОНДА ҚАЗІРГІ ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ҚҰРАМЫНА КІРЕТІН АЙМАҚТАР КӨРСЕТІЛІП, БЕКІТІЛГЕН.

Еуропалықтар Ұлы даланы көбене «Тартария» деп атағанын тарихи жазба деректерден білеміз. Орта ғасырлық танымал саяхатшылар Марко Поло да, Плано Карпини де, Гильом де Рубрук те өз жазбаларында Орталық Азиядағы көшпелілерді сипаттау үшін дәл осы сөзді қолданған. «Мен сізге айтайын, олар бие сүтін ақ шарап тәрізді ішеді, шемпиус (қымыз) деп атайды және өте дәмді. Қарулары садақ, семсер және шоқпар, садақ тартудың шебері болғандықтан оны жиі қолданады. Өзгелерге қарағанда кезбе келеді, қажет болса айлық жолға ешбір азықсыз шыға береді, өзі бие сүтімен, аң етімен қоректенсе, аты жолдағы шөппен отығады. Қажет болса, қару-жарағымен түнді ат үстінде өткізуге бар. Қиындық пен мұқтаждықта кімнен болса төзімді», - деп жазды - Италияндық жиһанкез Марко Поло. Карталарда «Скифия», «Тұран» атаулары да кездесіп қалады. Әлбетте, қолда бар бұл карта-

лардың бас бөлігінің уақыты Түрік қағандығы, тіпті кейінгі Моңғол империясының әлсіреп, ыдырап, Ресейдің әлдеқайда күшейіп, қуаттанған кезіне сәйкес келеді. Дегенмен, атағынан ат үркетін Ұлы даланың империялық атаулары еуропалықтардың жадынан оңайлықпен өше қоймағанын аңғарамыз. Ертеректегі карталарда «Тартария» атауы Еуразия кеңістігінде тұтасына жайылып түсіп, соның ішіндегі шағын аумақ алып тұрған Мәскеу, Киев княздіктерін ғана байқаймыз. Бұл - тарихи факт. Ол кездердегі Қытай да қазіргідей аса ауқымды емес. Тибеттер мен Таңғұттар өздерінше жеке дара алып территорияға ие болып отырғанын картадан-ақ көреміз. Ғұндардың алғашқы астанасы Ордос аймағы Қағанын, көшпелілер мен отырықшы қытайлардың екі ортасын Сары өзен (Хуанхэ) бөліп тұрғанын бүгінде көп жұрт біле бермейді. Ортағасырлық қытай тарихшысы Сыма Цянь ғұндардың ең қасиетті тауы - Инь-шань тауы болға-

нын, кейін ғұндар ол жерлерден айрылған соң қасынан өтіп бара жатып қимастықпен ағыл-тегіл көздің жасына ерік беретіндігі туралы жазады. Бұл тауды моңғолдар «Мөнх» дейді, яғни ол сөзді қазақшаласақ, «Мөңгі», «Мөңгілік тау» дейді. Бәлкім, ежелде де бұл тау осы атаумен аталған болар. Алғашқы көк түріктердің, бірінші Түрік қағандығының астанасы да осы Ордос мекені еді. Ордосың оңтүстік жағында Ұлы қытай қорғаны салынған. Екінші Түрік қағандығының астанасы Орхон өзенінің бойына қарай ауысады. Ол қазіргі Моңғолия территориясында орналасқан.

Біз осы карталарды хронологиялық ретімен қарап отырып, мемлекеттер қалай өсіп дамытындығы, керісінше, кері кетіп құлдырайтындығы туралы ой қалыптастырамыз. Алып, қуатты мемлекеттер шағын, әлсіз елдерді оң-оңай жұтып қоятындығына әртүрлі тарихи деректер негізінде (ішінде картография саласы да бар) куә боламыз. Картография ғылымын жас ұрпақтың бойына жақсылап тұрып сіңіру керек екен. Бұл ғылым саласын терең түсінген жас топқын сөзсіз патриоттық сезімді бойларына сіңіреді. Жастар осы саланы жақсылап жадына тоқыған сайын өз мемлекетіне, елі мен жеріне, оның ұлтарактай болса да территориясына зор жауапкершілікті түсіне түседі. Қазақстанның барлық бүгінгі аумағы картаграфия тарихында алғаш рет әл-Идрисидің «Суарт ал-ард» - Жер суретінде (XII ғ.) берілген еді. Ортағасырлардағы еуропалық авторлар Қазақ хандығын тарихи-мәдени қауымдастықтағы дербес субъект ретінде таңбалаған алғашқы ғалымдар еді.

қалғанша қорғап келе жатқаны баршамызға белгілі. Ал бұл карталар соны тайға таңба басқан-дай дәлелдеп тұр. Бізге мұқият сақталып, жақсы күйде жеткен тарихи карталар қазақ мемлекеттігінің ғасырлар бойы тұрақтылығын айғақтап береді. Біздің ата-бабаларымыз Қазақ хандығы пайда болған кезеңнен бастап ғалымдардың, географтар мен тарихшылардың назарын өзіне аударып, әлем карталары мен атластарынан өз орындарын ала отырып, еуразиялық тарих сахнасында өздерін айқын көрсете білді.

Көрме қазақстандық мәдени-ақпараттық кеңістікке география, қазақ тайпаларының қоныстануы, Қазақстанның тарихи аумағындағы мемлекеттік құрылымдардың шекаралары туралы, ұлттық мемлекеттіктің тарихы мен сабақтастығы туралы ғылыми деректерді ұсынады. Карталар тарихи ақпарат көзі ретінде ғана емес, баға жетпес

өнер туындысы ретінде де бағалауға болады. Кейбір карталарға мұқият зер салсаңыз, түрлі сипаттамалардан бөлік халықтардың тұрмыс-тіршілігін, салт-дәстүрін көрсететін суреттер де қоса салынған. Қыз куу, көсем бастаған көш-керуен, мал шаруашылығы тәрізді көшпелілерге тән ерекшеліктерді қаламына арқау еткен карта авторы да бар. Атаулы көрменің негізгі мақсаты - Қазақстан және Орталық Азия тарихынан сыр шертетін баға жетпес карталарды мәдени айналымға енгізу, жалпы жұртшылыққа танымал ету. Айта кету керек, Ұлттық музейге келушілер алдағы бір ай бойы тарихи карталармен танысып, қазақ елінің мемлекеттігінің тарихымен танысуға мүмкіндік алады.

Арман СЕРІКҰЛЫ,
«Адырна» ҰЭБ ЦК президенті,
Шығыстану институтының PhD докторанты,
"Адырна" ұлттық порталы.